

Kirjoittaminen taitona, velvollisuutena ja oikeutena

■ Nelli Piattoeva

Tutkijan tärkein työkalu on kirjallinen ilmaisu, johon tohtorikoulutus ja työnohjaus valmistavat edelleen puutteellisesti. Tohtoriopintojen tarjonnassa painotetaan tutkimussuunnitelmien, kansainvälisten referee-artikkeleiden tai rahoitushakemusten laadintaa, mutta kirjoittamista opetetaan vain vähän. Väitelleille tutkijoille kirjoittajakoulutusta on tarjolla vielä harvemmin. Tämä on ikävä havainto akateemisessa maailmassa, joka painottaa julkaisutahtia ja vaatii tutkimustulosten esittelyä laajemmalle kuin omalle vertaisryhmälle. Kirjoittamista oletetaan opittavan lukemalla ja kirjoittamalla. Epäsuora viesti on usein, että kiinnostavat tutkimustulokset puhuvat puolestaan.

Sosiaalisessa mediassa on kiinnostavia akateemisia blogikirjoituksia, joissa tutkijat jakavat kirjoittamisrutiineja ja puhuvat oman kirjoittamisen kulmakivistä. Juuri nämä sosiaalisen median resurssit, perinteisen kirjoittamista opettavan kirjallisuuden lisäksi, tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiseen kirjoittaja-minän kehittämiseen tutkijakoulutuksen eri vaiheissa ja sen jälkeen. Blogien suosio kertoo niiden tarjoaman tiedon tarpeellisuudesta ja siitä, ettei kirjoittaminen ole monellekaan meistä itsestään selvä tai helposti opittava taito. Lisäksi, kirjoittaminen synnyttää ristiriitaisia ja usein voimakkaitakin tunteita, joita on tarpeen pohtia ja jakaa, sillä niistä on vaikea selviytyä muilla tavoin.

Kirjoitukset ovat usein henkilökohtaisia ja seikkaperäisiä, ne saattavat olla intiimejä kuvauksia omasta kirjoittamisprosessista ja kirjoitettu ”näin minä kirjoitan” -tyylillä. Ne eivät anna yleisiä neuvoja kirjoittamisesta vaan paljastavat rehellisesti kirjoittamisen tuskaa ja ajoittaista nautintoa, ja siksi ne toimivat terapeuttisenaikin luettavana. Mutta ennen kaikkea ne antavat tutkijalle ainutlaatuisen mahdollisuuden tirkistää toisen tutkijan työhuoneeseen ja rakentaa omaa

kirjoittamiskäytäntöä vertaistensa esimerkkejä reflektoiden. Jostain syystä emme mielellämme jaa näitä esimerkkejä omissa lähityöyhteisöissämme. Yhtäältä julkaisumääriin pohjautuva tutkijoiden välinen kilpailu on mahdollinen syy vastahakoisuuteen. Toiseksi voi kysyä, pidetäänkö kirjoittamisen vaikeuden myöntämistä häpeällisenä.

Yksi pääneuvo on, että kirjoittaminen on tutkijan prioriteetti ja oma akateeminen päivärytmi on järjestettävä kirjoittamista vaalivalla tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjoittamisen on oltava työpäiviemme päätehtävä, vaikka uutta tekstiä syntyisikin välillä vain vähän. Kuinka hyvin osaamme vaalia ja uskallamme tarpeen mukaan puolustaa päävelvollisuuttamme ja akateemista oikeuttamme?

Kokeneet kirjoittajat muistuttavat, että uuden tekstin tilalla voi kirjoittaa ideapaperia, tiivistelmää luetusta tai editoida keskeneräistä työtä. Pääasia on, että kirjoittaminen on sen eri muodoissa jatkuvaa. Vaikka tämä neuvo saattaa kuulostaa yksinkertaiselta ja tutkijan yleistä työkuvausta selostavalta, se kuitenkin muistuttaa kirjoittamisen eri muodoista, tekee niistä näkyviä sekä nostaa niiden arvoa ja merkitystä lopullisten tulosten saavuttamiseksi. Se on vaativa ja samalla armollinen – kirjoita joka päivä, mutta kunnioita akateemisen kirjoittamisen eri olemuksia. Tämä neuvo problematisoi tutkimisen ja kirjoittamisen pitämistä tutkimustyön erillisinä vaiheina, mihin usein törmää. Varsinkin yhteiskuntatieteissä kieli, kirjoittaminen ja tutkimustulokset ovat monin tavoin sidoksessa toisiinsa. Kenttämuistiinpanot tai luetun kirjallisuuden tiivistelmät luovat pohjan tuleville julkaisuille ja keskeiset tulkinnat syntyvät julkaisua viimeistellessä.

Kirjoittaja on yliopistonlehtori Tampereen yliopistossa.